

Szemtől szemben

Másodszor találkoztak az egykori csúrogi magyarok és szerbek képviselői

Két év után ismét szemtől szembe ültek le beszélgetni csütörtökön este Bácsföldváron a csúrogi szerbek és a volt csúrogi magyarok, az 1944 őszén a katonai közigazgatás ideje alatt ártatlanul kivégeztettek hozzátartozói, illetve az 1945 januárjában a faluból kiűzöttek, a gyűjtőtáborba hajtottak képviselői. Szeretnék, ha a jövőben gyakrabban találkozhatnának, és ne csak egymás között beszéljék meg a 63 éve fájó kérdéseket, hanem azokon már jelen legyenek a község, a helyi közösség illetékesei. Hogy engedélyezzék végre a kegyeletteljes megemlékezéseket a volt sintérgödörnél, ahol a megkínzottakat, a kivégeztetteket elföldelték, hogy ne gyalázzák meg, pusztítsák el vandál módra az itt felállított keresztet és síremléket. A mostani találkozót is részben emiatt kezdeményezték a csúrogi szerbek képviselői, Tóth László újságíróval együtt.

A tavaly felállított két kereszt a közelmúltban, mint írtunk róla, tűz áldozata lett, amelynek okáról megoszlanak a vélemények. A megemlékezések szervezői szerint szándékos gyűjtogatás történt. Erre utalnak a környező nyomok is. A környékeliek viszont azt állítják, hogy a nyári forróság idején nagy tűz volt a sintérgödörnél, és ekkor gyulladtak meg a kereszt is...

Emberként ültek le beszélgetni ezúttal is a mindennapok egyszerű emberei Csúrog és Óbecse között, Bácsföldváron. Ebben a két helységben többen is otthonra találtak a csúrogi magyarok közül, miután a járeki, majd a szépligeti (gajdobrai), wekerlefalvi (újjajdobrai) táborból 1945 szeptemberében olyan hivatalos papírral engedték őket szabadon, hogy bárhova mehetnek, csak vissza szülőfalujukba: Csúrogra, Mozsorra és Zsablyára nem. Az akkori vajdasági parlament elnökségének a döntését a Zsablyai Járási Népbírórság tovább fokozta azzal, hogy kollektív bűnössé nyilvánította a három falu magyar lakosságát és megfosztotta minden vagyonától. A 2000 októberében bekövetkezett (fél)fordulat után a Tartományi Képviselőház Tényfeltáró Bizottságot alakított az 1941-től 1945-ig történt események feltárására. A munka befejezetlen maradt, a kutatást a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémiának kellene folytatnia. A Tartományi Képviselőház hatálytalanította ugyan a kollektív bűnösségre vonatkozó határozatot, de ez mindaddig nem érvényes, amíg a Szerbiai Képviselőház meg nem erősíti.

Mit tehetnek ebben a helyzetben a helybeliek Csúrogon, Zsablyán és Mozsoron? Kérdezték többször is a szerényre sikeredett megbeszélés résztvevői: **Ljubinko Perić, Sima Dobanovački, Tóth Sándor, Lazar Kačanski** Csúrogról, **Petrović Gál Ilona, Teleki Júlia, Légyári Katalin** és **Sándor Óbecséről**, Bácsföldvárról. Sokat. Ha megváltozna a csúrogi hivatalos szervek, a helyi közösség viszonyulása, bizonyára könnyebben és másként alakulna az egyszerű emberek, a csúrogiak véleménye is. A beszélgetés résztvevői egyaránt hangsúlyozták: nem ellenségei egymásnak, egymást nem is hibáztatják mindazért, ami 1942-ben a razzia idején, majd 1944–45-ben, immár békében történt.

Több mint 65, illetve 63 év után a falu igaz történetét az iskolában is tanítani kellene. Ne csak azt, ami a második világháború alatt történt, hanem azt is, ami a béke első éveiben.

A beszélgetés végén egyaránt kiemelték valamennyien: ha a franciák, a németek, az angolok békejobbot tudtak egymásnak nyújtani, a három falu volt és jelenlegi lakosságának is meg kellene ezt mielőbb tennie.

Az idei megemlékezést Csúrogon, a sintérgödörnél november negyedikén tartják a hozzátartozók, Légyári Sándor pedig ismét elkészíti a fakeresztet. A kegyeletadásra meghívták a csúrogi szerbek képviselőit is. A jelenlévők megígérték, hogy eljönnek.

■ S. T. G.